

Jednotná spojovací soustava polního velení

Rozpracování současné i perspektivní spojovací soustavy je s rostoucí technizací a manévrovostí armády stále složitější a náročnější úkol. Vyžaduje iniciativní a tvůrčí využití nejnovějších poznatků vojenské vědy a techniky, statistických údajů i vědeckých závěrů v oblasti organizace spojení nejen naší armády, ale i ostatních armád Varšavské smlouvy a zvláště pak armády sovětské.

Rozpracování perspektivní spojovací soustavy v současné době nemůže být dílem jednotlivců nebo jen jednoho funkčního orgánu — správy spojovacího vojska. Tím spíše, že je nezbytné současně s touto soustavou od základu rozpracovávat i složitou problematiku její realizace u vojsk. V podstatě to znamená postupně stanovit koncepční požadavky a návrhy na výzkum i vývoj nové perspektivní spojovací techniky, na organizační strukturu spojovacích jednotek a útvarů, na přípravu kádru i vojsk, na činnost v oblasti předpisů, na materiálně technické zabezpečení, na rozvoj učební a výcvikové základny a na řešení celé řady dalších zásadních otázek.

Správa spojovacího vojska neustále připravuje na základě nově vzniklé situace opatření k vytvoření optimálních podmínek ke včasnému a úplnému rozpracování perspektivní spojovací soustavy, jakož i všech výše uvedených zásadních otázek, které jsou ve svém komplexu příkladem ke stanovení linie a směru rozvoje spojovacího vojska. V podstatě jde o to, plně a racionálně využívat všech vojenskovědeckých i civilních výzkumných kapacit.

Základním úkolem je stanovit směr rozvoje nové perspektivní polní spojovací soustavy a úlohu jednotlivých druhů systémů spojení v této soustavě.

Operační a taktické předpoklady

Velký vliv na rozpracování směru rozvoje jednotné spojovací soustavy mají **operační a taktické předpoklady a požadavky**. V současné době nutno vycházet z předpokladu dalšího rychlého rozvoje a využívání prostředků

hromadného ničení, zvláště jaderných zbraní a jejich nosičů. Budou se zvyšovat jak ničivé účinky a dosah všech zbraní, tak i manévrovost vojsk. Ve větší míře než dosud můžeme předpokládat využívání překvapivých úderů ZHN, výsadkových i speciálních vojsk, vedení bojové činnosti na směrech i do týlu nepřítelů, neočekávané a časté změny v bojové situaci, které budou vyžadovat rychlé řešení. Za takových okolností bude plánování a řízení bojové činnosti a operací složitější a náročnější. V těchto podmínkách bude krajně obtížné zabezpečovat nepřetržitě a pružné velení vojskům. Specifické požadavky bude klást zejména zavádění a využívání techniky umožňující automatizaci a mechanizaci velení, zvláště pak výpočetní techniky. Ve srovnání se současným stavem se zřejmě zvýší nejen celkový objem přenášovaných informací, ale i požadavky na rychlost spojení a schopnost zpracovávat informace často v poměrně krátkých intervalech. Obdobně tomu bude i při předávání rozkazů a hlášení. Kromě toho bude nutné velet na větší vzdálenosti a často, hlavně na nižších stupních, za pohybu.

Některé změny dozná zřejmě počet, struktura a volba míst velení i způsob jejich přemísťování. Ztotožňují se s názorem, že bude nutné i nadále na každém stupni velení zřizovat dvě hlavní místa velení, VS a TVS. Kromě toho musí být pro případ jejich vyřazení připravena varianta k převzetí velení z dalšího místa. Zřejmě nelze považovat za optimální řešení převzetí velení jen z PVS, neb ze ZVS (jako stále připravených míst velení). Za možnou variantu pro daný případ nutno pokládat i využití místa velení podřízeného stupně nebo zřízení nového místa velení z vyčleněné části štábu (pro tento případ) a druhých položek provozních a spojovacích jednotek.

V souvislosti s tím je vysoce aktuální otázka optimalizace organizačního učlenění štábů všech stupňů velení, jejich technického vybavení k zefektivnění činnosti ochrany a odolnosti proti ZHN a schopnosti rychlého přesunu. Je nutné dosáhnout, aby štáby byly operativnější, pohyblivější a odolnější. V žádném případě nebude výhodné vytvářet větší počet nouzově obsazených míst velení, která stejně nejsou schopna plnit předpokládaný úkol hlavně na vyšších stupních velení — ale vždy pružný, pohyblivý štáb, který by byl schopen v případě bezprostřední úhrozy rychle se přemístit na jiné místo. Přitom je nutné, aby byl po stránce provozní a spojovací dobře zabezpečen i z hlediska ochrany a odolnosti proti všem druhům nepřátelské činnosti.

Pojetí perspektivní jednotné spojovací soustavy

Z hlediska současných i perspektivních potřeb nám jde o vytvoření jednotné spojovací soustavy.

Význam tohoto termínu není vždy dostatečně chápán — ani po stránce obsahové, ani pokud jde o realizaci takovéto soustavy.

V následujícím rozboru ukáží, že jednotnost spojovací soustavy je nezbytný předpoklad pro splnění náročných požadavků na spojení v podmínkách soudobého boje.

Jednotná spojovací soustava a to jak současná, tak i perspektivní, je budována na podkladě postupného zavádění do výzbroje vojsk nové moderní spojovací techniky. Mám na mysli jak technická pojítka (rádiovou, radio-reléovou a linkovou techniku), tak i pohyblivá pojítka. Časově jde o realizaci v období od roku 1970.

Nejdříve si musíme upřesnit pojem „spojovací soustava“.

Pod pojmem „spojovací soustava“ rozumíme souhrn spojovacích uzlů míst velení, pomocných spojovacích uzlů a stanic, propojených mezi sebou dálkovými spoji všech druhů spojovacích prostředků, podle zásad a požadavků velení. Ve své podstatě musí být perspektivní spojovací soustava jednotná po stránce organizační i technické. Organizačně je založena na centrálním řízení plánování, zřizování, rozvinování a využívání spojení v zájmu všech druhů vojsk (včetně speciálních).

Po technické stránce se jednotnost soustavy projevuje zejména v jednotnosti takticko-technických požadavků na spojovací prostředky, dále v unifikaci spojovacích kanálů, sjednocených technicky i provozně v rámci jednotlivých spojovacích systémů — druhů spojení.

Organizační a technická jednotnost spojovací soustavy vytváří výhodné podmínky pro komplexní využití různých systémů (rádiového, radioreléového, linkového). Je též schopna uspokojit potřebu velení optimálním počtem spojovacích kanálů při racionalizaci potřeby osob i ekonomických nákladů. Tím se princip organizace jednotné spojovací soustavy a princip komplexního využití různých prostředků vzájemně doplňují. Odráží všeobecnou jednotnost spojovací soustavy a umožňuje tak rozdělení kanálů ve prospěch všech vojsk, využívajících danou jednotnou spojovací soustavu.

Organizační i technickou jednotnost spojovací soustavy si vynucují v první řadě stále rostoucí požadavky velení, vyplývající z nových způsobů vedení operací i boje. Zavádění stále dokonalejší techniky i nových prostředků automatizace a mechanizace velení klade zvýšené požadavky na počty a kvalitu spojovacích kanálů, bezporuchovost přenosových dat a zrychlení provozu.

Splnění těchto požadavků na spojení by však přesahovali možnosti prostředků a systémů spojení, kterými se spojovací soustava v minulosti realizovala.

Situaci řeší v současné době uskutečňované i plánované přezbrojení novou spojovací technikou, která má podstatně lepší technické parametry a i provozní možnosti a daleko lépe uspokojuje náročnější požadavky v ukazatelích, které jsem již dříve uvedl — ovšem v jiné, kvalitativně vyšší spojovací soustavě. Tato spojovací soustava umožňuje komplexní a efektivní využití všech prostředků a systémů spojení. To vyžaduje, aby její plánování, rozvíjení a exploataci větší měrou než v minulosti centrálně řídil spojovací náčelník daného stupně velení. Uvedená zásada předpokládá soustředit všechny spojovací jednotky, útvary i prostředky daného stupně velení do podřízenosti spojovacího náčelníka, který za stav spojení odpovídá a využít všechny síly a prostředky ve prospěch jednotného zámyslu. Odborná nařízení spojovacího náčelníka nadřízeného stupně musí důsledně řešit otázky návaznosti a kontinuity jednotlivých soustav, včetně součinnostních spojení se sousedy. Podřízené stupně velení musí více než dosud respektovat uvedené směrnice a nařízení nadřízeného.

Ke správnému pochopení podotýkáme, že jednotná spojovací soustava se plánuje i organizuje sice na každém stupni velení, avšak nižší stupeň je vždy organickou součástí jednotné spojovací soustavy nadřízeného stupně velení.

Jednotnost spojovací soustavy spočívá přirozeně i v tom, že musí být schopna zabezpečit nejen všechny požadavky velení všeojskových velitelů a štábů, ale i náčelníků a štábů druhů vojsk, služeb a týlu příslušného

stupně velení. Přitom není možné tyto požadavky uspokojovat cestou neustálého zvyšování počtů spojovacích prostředků, tj. rozšiřováním jednotné spojovací soustavy. Naopak bude nutné důsledně sledovat i po organizačně technické stránce zásady jednoduchosti a efektivnosti, zjednodušeně řečeno — „nahrazením kvantity kvalitou“. Zvýšení spolehlivosti spojovacích cest, záměna jednokanálové spojovací techniky vícekanálovou a zvýšení rychlosti přenosu informací umožňují, že není nutné jednotlivé spoje mezi místy velení vícenásobně zabezpečovat méně kvalitními spojovacími směry. Není také účelné a ekonomické budovat samostatné autonomní spojení jednotlivých druhů vojsk mezi vševojskovými místy velení. Zde nemám na mysli velitelské spojení k přímo podřízeným útvarům a svazkům druhů vojsk. Jednotná spojovací soustava (JSS), efektivně využívající moderní spojovací prostředky, musí být schopna zabezpečit všechny požadavky štábů jako celku. Musí umožnit i vyčlenění jednotlivých kanálů pro potřebu přímých spojení mezi veliteli a náčelníky druhů vojsk vševojskových štábů.

Perspektivní spojovací soustava musí být jednotná i z hlediska zabezpečování automatického utajování hovorů i přenosu zpráv. Není tajemstvím, že v současné době existuje celá řada dokonalých technických prostředků k odposlouchávání zpráv prakticky všech druhů spojovací techniky. Proto vedení důležitých hovorů v otevřené řeči a předávání neutajovaných zpráv na pojítkách není v současné době ani v budoucnu přijatelné. Z toho vyplývá nutnost zabezpečit hovory i předávání zpráv technickými spojovacími prostředky utajení pro všechny složky štábu a to při dodržení zásad návaznosti utajeného spojení mezi stupni jednotlivými stupni velení i přes ně.

Využívání technických spojovacích prostředků utajení je kvantitativně dosti omezené. Budeme se tedy muset spokojit s organizováním menšího počtu spojení, avšak při kvalitním utajení hovorů i přenosu zpráv. Tato podmínka jen zdůrazňuje systémovou neslučitelnost požadavků na autonomní spojení pro jednotlivé druhy vojsk a služeb a je to další důvod, proč i plánování a budování jednotné spojovací soustavy musí být centralizováno podle jednotného zámyslu.

Perspektivní spojovací soustava musí vytvořit příznivé podmínky i k přenosu dat a informací, které budou tvořit základ prostředků automatizace a mechanizace velení. I v tomto směru půjde o nové, kvalitativně vyšší požadavky, které jsou náročnější nejen na rychlost a široká pásma přenášených informací, ale i možnost přenosu dat přes více stupňů velení a tedy mimo rámec jednotné spojovací soustavy daného stupně velení. V tomto případě vzájemná návaznost jednotné spojovací soustavy jednotlivých stupňů velení má mimořádný význam.

Z uvedených úvah vyplývá, že organizační a technická jednotka perspektivní spojovací soustavy musí vytvářet výhodné podmínky pro komplexní využití celé řady různých druhů spojení a musí uspokojovat potřebu velení vojsk i v optimálních počtech kanálů a to při minimálních ekonomických nákladech a při maximální racionalizaci začleněných osob i techniky. Zásady plánování i výstavby jednotné spojovací soustavy a principy komplexního využití různých druhů spojovacích prostředků se musí vzájemně doplňovat. Centrální řešení jednotné spojovací soustavy musí zabezpečit rozdělení kanálů ve prospěch všech účastníků při respektování důležitosti a priority spojení, na něž kladou příslušní velitelé a náčelníci štábu důraz.

Základní požadavky na současnou i perspektivní jednotnou spojovací soustavu a její charakteristika

Zkušenosti z organizace i budování současné spojovací soustavy ukazují, že požadavky na spolehlivost, přesnost, rychlost a utajení spojení stále rostou. Nová perspektivní jednotná spojovací soustava musí

- být jednoduchá a to jak z hlediska plánování, tak i z hlediska zřizování a udržování a musí mít ustálené zásady budování;

- vytvářet potřebné počty přímých i oklikových spojů s dostatečnou kapacitou kvalitních kanálů a zabezpečovat jejich manévr v souladu s potřebami velení;

- umožňovat automatické utajování hovorů i přenosu zpráv;

- umožňovat přenos dat pro automatizační a výpočetní techniku;

- být dostatečně pružná s ohledem na rozmístění i přemísťování míst velení.

Jsou názory, že nová perspektivní spojovací soustava by měla být nezávislá (či méně závislá) na daném rozmístění míst velení a že by proto měla být prostorová. Mluvíme-li všeobecně o rozvoji perspektivní spojovací soustavy, mohou vznikat a také vznikají různé názory na uvedené otázky. Řešíme-li však znovu spojovací soustavu nejbližších pěti až deseti let, jak je i předmětem mého článku, pak nebude reálné rozpracovávat, plánovat a rozvíjet jednotnou spojovací soustavu nezávisle na místech velení, i když myšlenka je pro delší perspektivu teoreticky správná a opodstatněná. Při této úvaze vycházím z toho, že jednotná spojovací soustava je souhrnem spojovacích uzlů míst velení, propojených mezi sebou všemi druhy spojovacích prostředků dálkových spojů.

I v perspektivní spojovací soustavě však bude rozmísťování spojovacích prostředků [např. jednoho ze základních druhů spojení — rádiového spojení] plně závislé na místech velení. Stejně tomu bude i při spojení troposférickými prostředky. Obtížné by však bylo dodržet zásadu nezávislosti na místech velení u linkového spojení a do určité míry i u radioreléového spojení na stupni operačního svazu. Mám zde na mysli hlavně spojení mezi velitelskými stanovišti nadřazeného a podřízeného stupně velení s hlavními prvky bojové a operační sestavy (s vševojskovými a raketovými svazy a svazky).

Analýza současného způsobu organizace spojovací soustavy i přes některé potíže spojené s nutnou změnou spojovací soustavy při přemísťování velitelských stanovišť ukazuje, že bude nutné i v perspektivě budovat spojovací osy a směry mezi spojovacími uzly míst velení, o které se bude spojovací soustava opírat. Ukazuje se však také, že pomocí systému radioreléového spojení, využívajícího spojení přes předem nastavené spojovací uzly je možno zabezpečit plnohodnotné spojení velké části prvků operační sestavy, rozmístěných v celém pásmu bojové činnosti s určitou nezávislostí na umístění míst velení.

Se zřetelem na tato fakta bude nutné ve větší míře než dosud uplatňovat zásadu komplexního využití všech druhů spojení. Přitom bude stálým úkolem co nejvíce zjednodušit celou soustavu účelovým zaváděním nové spolehlivější a výkonnější spojovací techniky. To znamená, postupně nahrazovat na spojovacích směrech mezi místy velení „kvantitu kvalitou“. Několicí násobné zabezpečování spojení méně kvalitními kanály a spoji bude tak možno nahradit menším počtem případně jednotlivými kvalitnějšími ka-

nály. To však neznamená, že by se na důležitých směrech nepřipouštělo zdvojit spojení různými druhy spojení v souladu s charakterem bojové činnosti nebo vedení operace a požadavky velení. Avšak vcelku musí uvedená soustava umožňovat v první řadě využití předností určitého druhu spojení v každé situaci mechanicky, ale pečlivě a důsledně konfrontovat požadavky s možnostmi budovaného druhu spojení. Novou a důležitou úlohu musí přitom sehrát zvážení stupně spolehlivosti spoje, jako hlavního kritéria pro volbu druhu spojení i jeho případného zdvojování dalšími druhy spojení.

Vážnou otázkou pro posuzování organizace jednotné spojovací soustavy na umístění míst velení zůstává proporce mezi využíváním přímých směrů a spojů přes pomocné spojovací uzly. Zastávám názor, že hlavně u vševoj- skových svazů a svazků je výhodnější volit pro spojení mezi místy velení přímé směry u všech druhů spojení. Kde situace přímý směr nedovoluje (a také u ostatních útvarů a svazků druhů vojsk) tam je možné využít přímé spoje přes pomocné spojovací uzly, popř. přes retranslační stanice. Rovněž ke zřizování oklikových spojů je nutné plně využít spojení přes pomocné spojovací uzly. Jednotná spojovací soustava by měla využít přímé směry všude tam, kde to situace dovoluje, zejména u rádiového a z části i radioreléového spojení. Tím není myšleno organizovat a zřizovat u radioreléového spojení jenom přímé směry bez využití pomocných spojovacích uzlů. Vzniká nyní otázka, v jakém poměru neb podle jakých zásad organizovat přímé směry a přímé spoje přes PSU?

Od samého začátku využívání radioreléového spojení (např. u 1. A) zkušenosti potvrzují, že organizovat radioreléové spojení bez pomocných uzlů v celém rozsahu daného stupně velení není reálné. Tento způsob však sebou nese všeobecně známé problémy. Nelze upírat některé přednosti a kladné stránky spojení přes PSU.

Jiná situace je u rádiového spojení. Zde jistě bude nutné jít cestou jenom přímých spojů u KV i VKV spojení, i když má také své problémy. Stejně tomu bude i u spojení troposférickými spojovacími prostředky.

Jak se tedy vypořádat s touto otázkou v nové spojovací soustavě?

Přímé spoje mezi spojovacími uzly míst velení bez mezistupňů jsou kvalitnější, přehlednější a jednodušší pro údržbu i manévr. Vyvolávají však na spojovacím uzlu nutnost zasazení většího počtu prostředků. (Spojovací uzly jsou pak příliš těžkopádné, málo pohyblivé, vyžadují větší výkony vysílacích prostředků a částečně snižují efektivní využití mnohokanálových spojů).

Spojení přes pomocné spojovací uzly vytváří výhodné podmínky pro využití mnohokanálových spojů, zvyšuje efektivnost jejich využití, snižuje částečně počet zasazených prostředků spojovacích uzlů na místech velení a dává lepší podmínky k vydělení kanálů ve prospěch značného počtu prvků operační sestavy hlavně druhů vojsk a k zabezpečení oklikových směrů. Po stránce organizace vytváří složitější spojovací soustavu. (Zřizování, řízení, propojování a rozdělování kanálů jsou obtížnější, vyžadují větší množství PSU). Při uvážení těchto kladů i nedostatků bude nutné v jednotné spojovací soustavě využívat jak přímé směry, tak spoje přes PSU. Přitom se musí respektovat konkrétní situace, vyplývající z vedení operace či bojové činnosti, způsobu vedení i možnosti spojovacích jednotek a útvarů. Organizace jednotné spojovací soustavy bude vždy více či méně závislá na místech velení a spojovací náčelník se svým oddělením bude muset ovlivňovat či přímo navrhovat rozmístění míst velení. I nadále se musíme vážně zabývat otázkou menší zá-

vislosti perspektivní spojovací soustavy na místech velení a hlavně pak nutností předcházení změnám a přizpůsobením, popř. přebudování spojovací soustavy při přemístění míst velení. Vyskytly se již některé náměty, např. u rádiového spojení, kde je situace nejsložitější a kde možnosti řešení jsou bržděny hlavně problémy dálkového ovládání rádiových stanic a rádiových vysílačů. Spolu s dalšími zkušenostmi je musíme využít při řešení konkrétní varianty jednotné spojovací soustavy. U ostatních systémů spojení bude problematika zřejmě snazší.

K otázce prostorového charakteru jednotné spojovací soustavy:

Nová perspektivní spojovací soustava se po stránce rozmístění jednotlivých prvků v podstatě nezmění. V minulosti i v současné době není používán název „prostorová“. Zastávám názor, že není nutné ji ani v dalším tak nazývat. Předmětem diskuse může být otázka, zda uvedený výraz je vhodný pro systém radioreléového spojení v rámci jednotné spojovací soustavy, avšak pro celou soustavu rozhodně výstižný není.

Úloha jednotlivých druhů — systémů spojení v rámci jednotné spojovací soustavy

Vážnou otázkou při řešení jednotné spojovací soustavy je úloha jednotlivých druhů spojení — systémů spojení. Uvádím tento termín úmyslně, neboť z hlediska systémového a pro sjednocení názvosloví se až dosud používalo toto dělení spojovací soustavy:

- z hlediska organizačně-technického na druhy nebo systémy rádiového spojení, radioreléového spojení a linkového spojení;

- z hlediska provozního na telefonní spojení či telefonní systém, dálkopisné spojení či systém, systém přenosu dat, systém fototelegrafního spojení a další.

Každý druh či systém spojení obsahuje koncová, komutační a přenosová zařízení.

Podrobná analýza současné spojovací soustavy z hlediska důležitosti jednotlivých druhů pojítek, dále analýza požadavků z hlediska způsobů bojové činnosti vojsk i vedení operací a požadavků velení ukazují, že na různých stupních budou používány různé druhy základních pojítek současné i perspektivní jednotné spojovací soustavy. Na stupni svazek a níže bude i nadále základním druhem — systém rádiového spojení, na operačním stupni (svaz i výše) kromě toho i radioreléové spojení. Úloha dalších druhů spojení je otázkou podrobné analýzy jednotné spojovací soustavy na každém stupni velení. Přitom však celou spojovací soustavu na daném stupni velení není možno omezovat jen na organizaci základních druhů spojení, např. na stupni svaz soustavou radioreléového spojení. Spojovací soustavu tvoří všechny druhy (systémy) spojení, i když jejich úloha na různých stupních velení nebo v různých fázích boje a operace bude rozdílná.

Za závažné však považuji určení hlavního či základního druhu spojení, na nějž musí být zaměřeno hlavní úsilí při řešení otázek vývoje a zabezpečení spojovací technikou, organizace spojovacích jednotek a útvarů (tabulek mírových i válečných počtů) a příprava kádrů i vojsk. Tím ovšem není nijak podceněn význam ostatních druhů spojení, které mohou v určité situaci nejen zdvojit hlavní druh spojení, ale dočasně převzít, i když ne plnohodnotně, jeho úlohu.

System rádiového spojení bude nutné i nadále řešit organizováním rádiových a radioreléových směrů a rádiových sítí. Teoretické zdůvodnění i zkušenosti ze cvičení ukazují, že na taktickém stupni jsou nejvýhodnější rádiové sítě s fonickým provozem. Kromě toho však bude nutné perspektivně uvažovat o radiodálnopisném provozu v rámci rozšíření dálkopisného systému až do pluku včetně. Na operačním stupni budou zřejmě převažovat radiodálnopisné směry s nasazením strojových prostředků utajení. Je na uvážení i otázka využívání rádiového spojení na stupni svazu fonickým provozem pro přímé hovory velitele s podřízenými, rovněž s použitím strojových utajovacích prostředků. V systému rádiového spojení se předpokládá i využití přímých směrů jednokanálových až dvoukanálových troposférických stanic.

System radioreléového spojení bude nutné na základě zkušeností i nadále organizovat po směrech a přes PSU. Kromě toho bude možné v rámci tohoto systému využívat přímé směry pomocí mnohokanálových troposférických stanic. U radioreléového spojení přes PSU se předpokládá připojení důležitých prvků bojové a operační sestavy přes dva PSU. Zkušenosti ze cvičení však ukazují, že tato zásada bude realizovatelná až po zavedení nových typů radioreléových stanic pracujících v širokém kmitočtovém pásmu.

System linkového spojení bude reálně organizovat v jednotné spojovací soustavě po směrech. K zajištění nepřetržitosti spojení v rámci celé soustavy musí být sladěna organizace systému linkového spojení s radioreléovým tak, aby se mohly vzájemně doplnit, popř. na určitých směrech či úsecích nahradit. Organizace systémů linkového spojení musí vytvářet i možnost komplexního využití s ostatními systémy spojovací soustavy jejich vhodným propojením. V tomto systému se i nadále plně počítá na vlastním území s využitím stálých vedení Ministerstva spojů, na cizím území podle charakteru bojové činnosti.

V jednotné spojovací soustavě bude nutné věnovat větší pozornost rozvoji a využívání systému linkového spojení. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že jeho náhrada radioreléovým spojením není vždy opodstatněná.

Kromě vyjmenovaných systémů spojovací soustavy je organizován i systém polního poštovního spojení. I když je zcela odlišný a z hlediska organizačně technického nezávislý na ostatních systémech, bude i nadále doplňovat přenos zpráv ostatními druhy (systémy) spojení. Po provozní stránce musí být sladěn s celkovým plánem spojení a provozu spojovací soustavy.

V rámci nového pojetí doručování bojových dokumentů a soukromé korespondence mezi vojsky a do vojsk v pásmu bojové činnosti se sloučí spojení pohyblivými pojiťky, podacích stanic a polní pošty v jednotný organizační článek spojovacího vojska — systém spojení polní pošty.

V organizaci a složení jednotné spojovací soustavy — jak současné, tak i perspektivní — plní důležitou úlohu utajené spojení. Zavedením technických spojovacích utajovačů ZAS se v rámci jednotné spojovací soustavy vytváří systém utajeného spojení ZAS, nazývaného rovněž „Zvláštní armádní utajené spojení“. Tyto prostředky umožňují automatické utajení telefonního, dálkopisného a fototelegrafního (faksimile) provozu. Na telefonních utajovačích možno vést hovory nejvýše tajného charakteru, na telegrafních až přísně tajného charakteru.

Uvedený systém je organizován a zabezpečován v rámci jednotné spojovací soustavy samostatně, i když je její součástí a je plně závislý na ostatních druzích (systémech) spojení.

Utajovače ZAS tvoří spolu s telefonními utajovači — i když jsou na sobě nezávislé — systém spojení, který je nedílnou součástí jednotné spojovací soustavy daného stupně velení. Hlavně z hlediska řešení perspektivní spojovací soustavy, dojde u tohoto systému ke značnému rozvoji.

Z hlediska perspektivních potřeb musí jednotná spojovací soustava zabezpečovat přenos dat, který je vázán na zavádění techniky umožňující automatizaci a mechanizaci velení. S narůstajícími požadavky bude tvořit podsystem jednotné spojovací soustavy, rovněž závislý na ostatních druzích (systémech) spojení celé soustavy.

Při řešení směru rozvoje současné i perspektivní jednotné spojovací soustavy na jednotlivých stupních velení se mohou vyskytovat různé názory. Na základě obecně platných zásad pro budování jednotné spojovací soustavy bude zřejmě způsob jejího řešení odlišný podle daného stupně velení, charakteru bojové činnosti a vedení operace i způsobu velení. Přesto existují a jsou rozpracovány zásady pro organizaci a budování jednotné spojovací soustavy i jednotlivých druhů (systémů) spojení, které jsou pro jednotnou spojovací soustavu všech stupňů velení, nebo alespoň pro většinu společné a které musí zároveň zabezpečovat i jejich kontinuitu a návaznost.

Cílem článku nebylo vyřešit možnou variantu jednotné spojovací soustavy. Chtěl jsem však na základě předpokládaného rozvoje vedení operací, bojové činnosti a požadavků velení jakož i na základě rozboru současného stavu organizace spojovací soustavy a znalostí taktickotechnických dat perspektivní spojovací techniky ukázat na základní otázky směru jejího rozvoje a na zásady její organizace.